Erityisasiantuntija Janne Pitkänen

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MAATALOUSJAOSTOLLE

ASIA: HE 154/2022 vp - Tilannekatsaus ampumaratojen käytöstä ja luvituksen ongelmista, ml. rahoitustarpeet

Ampumarataverkoston ympäristölupatilanteen parantaminen

Suomessa on noin 670 ampumarataa. Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta on niiden toiminnassa tärkeätä, mutta ympäristölupaprosessit ovat vaikeuttaneet monien ratojen toimintaa. Useita ratoja on suljettu tai niiden toimintaa on merkittävästi rajoitettu. Pahimmillaan luprosessit ovat kestäneet lähes 20 vuotta ja kokonaiskustannukset ovat olleet kohtuuttomia. Ongelmana on valtaosassa tapauksista ollut tiedon puute, joka on johtanut siihen, ettei ampumaratatoiminnan todellista riskiä ole osattu arvioida ja se on johtanut liiallisiin selvitys- ja rakennevaatimuksiin. Tällä hetkellä vain 268 ampumaradalla on toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa (ks. Kaavio 1). Monin paikoin ampumaratojen verkosto uhkaa käydä liian harvaksi, varsinkin kun ympäristöluvat eivät monesti ole kunnossa.

Ongelmalliseksi ampumaratojen tilanteen tekee se, että tällä hetkellä 281 ampumaradalla ei ole toistaiseksi voimassa olevaa lupaa tai luvituksen tilanne ei ole tiedossa, ja noin 40 ampumaradalla vaaditaan lupamääräysten tarkastaminen lähivuosien aikana (ks. Kaavio 1). Näin ollen on riski, että jopa yli 300 ampumarataa, eli lähes puolet koko maan ampumaradoista on vaarassa sulkeutua tai niiden toiminta merkittävästi rajoittua, ellei niiden ympäristölupia saada ajan tasalle.

Ampumaratojen ympäristölupahanke

Ampumarataverkoston ympäristövaikutusten hallinnan ja ympäristölupatilanteen parantamiseksi maa- ja metsätalousministeriö on osarahoittanut vuosina 2020-2022 yhteensä noin 1,05 milj. eurolla momentilta 30.40.50 (Riistatalouden edistäminen) ampumaharrastus-, metsästäjä- ja reserviläisjärjestöjen yhteistä ***Ampumaratojen ympäristölupahanketta***. Hankkeen tavoitteena on saada ympäristölupa vähintään 150 ampumaradalle. Hankkeessa ovat mukana Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja Suomen riistakeskus.

Suomessa ampumaratoja ylläpitävät monesti harrastusjärjestöt: metsästys- ja ampumaseurat, reserviläisyhdistykset ja monin paikoin myös riistanhoitoyhdistykset. Samoilla radoilla harjoittelevat sekä metsästäjät että reserviläiset. Ukrainan sodan myötä maanpuolustusta on päätetty vahvistaa. Hankkeen tärkeydestä on keskusteltu puolustusministeriön kanssa ja puolustusministeriö pitää hanketta erittäin tärkeänä.

Hankkeen jatko vuosina 2023-2025 ml. rahoitustarpeet

Hankkeen jatko vuosina 2023-2025 edellyttäisi +1,2 miljoonan euron lisäystä vuoden 2023 talousarvion momentille 30.40.50, jotta voidaan varmistaa ampumaratojen ympäristöluvituksen palkattavien seitsemän asiantuntijan asiantuntijuuden pysyvyys rekrytoinneilla kolmen vuoden määräajaksi.

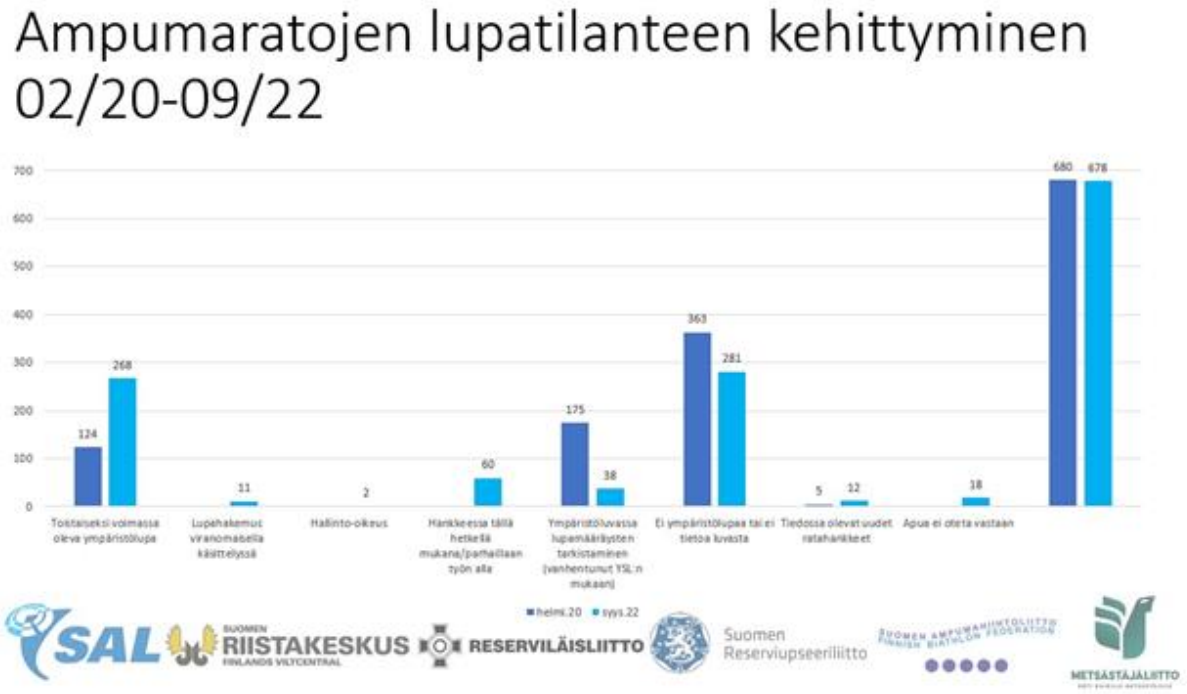

Kaavio 1: Ampumaratojen ympäristölupatilanteen kehittyminen 2/2020 – 9/2022 Ampumaratojen ympäristölupahankkeen avulla, lähde: Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Metsästäjäliitto, Reserviläisliitto, Suomen reserviupseeriliitto, Suomen ampumahiihtoliitto.

Vuosina 2023-2025 hankkeessa laadittaisiin asiantuntijoiden tuella ampumaratojen ympäristölupahakemukset noin 150-180 radalle ja lisäksi avustetaan olemassa olevien lupamääräysten tarkistamisissa. Hankkeen asiantuntijuutta tullaan tarvitsemaan myös ampumarataoppaan päivityksessä sekä lyijyammusten käytön rajoitusten valmistelussa EU:ssa.

Hankkeen kokonaisbudjetti olisi 1,560 milj. euroa, josta valtionavustuksen osuus olisi noin 80 %. Hankkeen omarahoitusosuus koostuu ratojen toiminnanharjoittajien omarahoitusosuuksista, hankeosa-puolten omarahoituksesta ja muista lahjoituksista ja avustuksista.

Koko ampumarataverkoston ympäristölupien saattaminen ajan tasalle edellyttäisi edellä sanotun lisäksi hankkeen jatkamista vuosina 2026-2027 vastaavalla määrärahatasolla (0,4 M€/vuosi).